

Uredništvo in upravništvo
v Ljubljani, „Narodni dom“.Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.
Oglasi po dogovoru.

UNIJA

10. P. n. študijska lista
Knjižnica
P. Ljubljana.
pouletno
Din 12—
emstvo je dodati poštino.

Štev. 45. Letnik I.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1923.

Posamezna številka 1 dinar.

Polom črno-rdeče koalicije.

Lansko leto meseca decembra smo imeli v Ljubljani občinske volitve. Bil se je hud boj med štirimi strankami. Zmago si je priborila tako zvana «Zveza delovnega ljudstva», to je koalicija klerikalcev, komunistov in Peričevih socijalistov. Čim se je v ljubljanskem občinskem svetu pričelo redno komunalno delo, je bilo takoj opaziti, da si skušajo klerikalci pridobiti vso oblast in odločilno besedo. Njihovi zavezniki komunisti in socijalisti so jim služili le kot lestev, po kateri naj plezajo na površje. Nasprotstva med koalicijo so postajala tako dan na dan večja in vsa prerokovanja naprednih ljubljanskih časopisov, da bo prišel prej ali slej polom, so se popolnoma uresničila. Osebna nasprotstva, boj za razna udobna mesta je bil med poedinimi koaliranimi strankami tako oster, da je moralo priti do kraha. Posebno ostra je bila borba med komunisti, katerim je načeloval dr. Lemež in klerikalci, ki so bili pod patronanco Pirca in podžupana dr. Stanovnika. V tem boju so morali podleči komunisti in preostajalo jim ni nič drugega kot da pokažejo hrbet svojim nekdanjim zaveznikom.

V ponedeljek zvečer so zborovali v Mestnem domu zaupniki komunistične stranke in vsi komunistični občinski svetniki. Na zborovanju je imel glavno besedo načelnik kluba komunističnih občinskih svetnikov dr. Lemež, ki je odločno naglašal, da so razmere na ljubljanskem magistratu postale tako brezupne, da komunistom ne kaže ukreniti nič drugega, kot prestopiti v najstrožjo opozicijo in zapustiti za vselej svoje zaveznike. Poudarjal je, da so bili komunisti od svojih zaveznikov močno prevarani in da je bila koalicija, stvorena za ljubljanski občinski svet, usodna poma. Veliko prepozno so komunisti tudi uvideli, da se klerikalci prilizujejo delavstvu le takrat, kadar ga rabijo za volitve.

To je bila ostra obsodba klerikalcev, a obenem tudi samoobsodba komunistov, ki so pač soodgovorni za vse dosedanje delo na ljubljanskem magistratu kakor tudi za derutno stanje mestnih financ. Zbor zaupnikov je ob sklepu zborovanja sprejel soglasno resolucijo, v kateri izjavlja, da komunistična stranka ne prevzame več odgovornosti za občinsko gospodarstvo, da izstopa iz «Zveze delovnega ljudstva» ter prestopa v ostro opozicijo.

Delo na magistratu je vsled izstopa komunistov iz večine zelo ogroženo in županu dr. Periču ne bo preostajalo drugega kot da poda svojo demisijo. Upoštevati moramo namreč, da so nasprotstva tudi med socijalisti in klerikalci precej ostra. Župan razpolaga danes le z večino treh glasov. Da ob takem razmerju glasov redno delo ni mogoče, je pač vsakemu jasno. V kratkem se bomo morali podati zopet na volišče in osvoboditi Ljubljano iz krempljev črno-rdečih koritarjev.

Ljubljanski občinski svet mora zlasti našemu delavstvu odpreti oči in mu pokazati

pravo pot, po kateri naj stopa v bodočnosti. Lepe obljube, dane delavstvu pred volitvami, se niso izpolnile, namesto njih je delavstvo doživelo le mnogo razočaranj.

Ako hoče delavstvo v bodoče imeti boljše zaščitnike, tedaj si mora iskati zaslonbo edino v vrstah naprednih strank.

Čistota telesa in stanovanja.

Čistota telesa ima najmočnejši vpliv na naše zdravje. Na človeškem telesu se namreč stalno nabira prah od zunaj in nas tudi obleka prav nič ne varuje. V prahu pa se nahajajo vselej tudi kužne mikrobo. Skozi kožo stalno izpariva telo in zaradi teh izparin se na koži nabirajo vodne pare, ki se pretvarjajo v znoj. Če imamo vlažno in mokro kožo, se močneje prijemlje tudi prah in vsaka druga nečistota. Razen tega se stalno izloča iz telesa gotova količina loja, s katerim se redoma maže koža, da je gladka. Ako je koža nečista, se ta loj meša z nečistoto. Zato postane nečistota lepljivejša, se močneje prijemlje kože in se izpira mnogo težje. Vse to, ako se ne izpira in ne čisti redoma in pogostoma, zapira po eni strani kožne luknjice in ne dopušča, da bi telo izparivalo in se redno čistilo od znotraj, po drugi strani pa stalno draži kožo ter povzroča s tem razne kožne bolezni. Moderna medicina je dognala, da povzročajo kožna nečistota zlasti kožni rak na raznih delih telesa. Zato se moraš pogosto umivati s čisto vodo in z milom, ker je to najboljši pripomoček za odvrčanje mnogih bolezni. Resničen je narodni pregovor, ki pravi, da je čistota telesa pol zdravja. Jako potrebno in koristno je tudi kopanje nog v mrzli vodi, kajti z umivanjem se podpira pravilni obtok krvi. Hladna voda krepi nožne živce, navaja in pripravlja človeka, da se lažje upira raznim nepravilnostim. To znatno pomaga, da se oni, ki si vsak dan umivajo noge z mrzlo vodo ne prehlade, najsi bi se jim noge zmočile v snegu ali na poti v dežju in blatu. Taki ljudje sploh redkeje trpe od bolečin v vratu in drugih bolezni, ki se dobivajo po prehladu.

Razen čistega telesa skrbi tudi za to, da imaš vedno zračno in čisto stanovanje. Odpiraj zlasti sedaj pozimi redno okna svojega stanovanja, da se dobro prezračijo. Sveži zrak je velikega pomena za zdravje vse rodbine. Če bi delavstvo pazilo na vse te stvari, bi bilo mnogo manj bolezni, a več zadovoljstva in blagostanja v družini. «Zdravje.»

Dopisi.

GORNJI LOGATEC. V nedeljo 2. t. m. popoldne se je vršil pri nas shod JDS. Udeležba je bila naravnost sijajna, saj je prisostvovalo shodu preko 100 somišljenikov. Predsednik g. Jakob Nagode (Jokelj) iz Gorenje vasi je podal najprej besedo notarju g. Tavzesu, ki je zavračal ogabne in prostaške napade tako zvanega katoliškega «Lažiljuba» od stavka do stavka. «Domoljub» je očital kandidatom demokratske stranke, da so ma-

gnati. Zato je g. notar stavljal umestno vprašanje, kaj je potem nosilec klerikalne liste, če je mogoče imenovati naše prijatelje s tako zvencim pridevkom. Zborovalci so sami med smehom soglasno priznali, da n. pr. oče Sajovic, ki samo nadzoruje, ne dela pa ničesar na svojem lastnem posestvu, zasluži pridevek kranjskega paše ali pa še kaj hujšega. Na očitke glede občinskega gospodarstva je odgovorjal g. župan. Le škoda, da se javno pred cerkvijo pozvani klerikalci niso upali priti na zbor, da bi dokazali svoje ogabne laži. Nadalje je omenil smešnost «brihtnega» Sajovica, ki ga je baje edini v občini opozarjal na potrebo cenitve poškodb, ki so jih napravili Italijani za časa okupacije. Ne le, da g. Sajovic z g. županom ni o takih stvareh nikdar govoril, nasprotno je celo res, da je g. župan proti volji g. župnika dal uradno ceniti razna poslopja, za koja so sedaj prejeli občani odškodnino. Zavijanje v «Domoljubu» je naravnost podlo. Odprava državnih uradov je tudi «zasluga» klerikalcev. Ko je g. župan predlagal na seji, da klerikalni občinski svetnik skupno z njim pogleda v Gornji Planini od hiše do hiše, kje bi se dalo najti za državne uradnike stanovanje, se je ta junak izgovarjal, da nima časa in da ne gre nikamor. Pa še več! Oba klerikalna veleposestnika Gornjega Logatca, ki imata prav za prav edina v svojih hišah dovolj prostora, da sprejmeta na stanovanje še kakega uradnika, sta v svoji «ljubezni do bližnjega» odrekla vsako podporo. Trezna izvajanja govornikov so zadovoljila vse prisotne in jih navdala s trdno voljo, da pri prihodnjih občinskih volitvah, ki se vrše 9. t. m., izvršijo svojo dolžnost in dosežejo zmago za napredno stvar. Z geslom: vsi svoje kroglice v drugo skrinjico, ki jo čuvata gg. Ivan Marinko iz Kalca in Ivan Petek iz Gorenje vasi, je bil zaključen javni shod.

CERŠAK V SLOVENSkih GORICAH. Dne 28. novembra bi se moral vršiti pri nas velik klerikalni shod, na katerem bi moral govoriti sam poslanec g. Žebot iz Maribora. Shod je bil naperjen proti strokovni delavski «Uniji» in klerikalci so hoteli na vsak način ustanoviti protiorganizacijo. Na veliko žalost župnikovo, kaplanovo in Žebotovo pa se shoda razen par tercijalk ni nihče udeležil. Poslanec Žebot, ki je najbrž že v naprej vedel, da bo doživel velik fiasko, sploh ni prišel na shod, ampak je pooblastil gosp. kaplana iz St. Ilje, da sam pomešetarji s pobožnimi ženicami. Svetujemo g. Žebotu, da tudi v bodoče ne prihaja v naše kraje, ker uspeha ne bo imel nobenega. Župnikovo organizacijo tercijalk pa bomo mi tudi v bodoče pustili na miru. G. župniku le priporočamo, da opusti pridigovanje proti «Uniji», ker to gotovo ni nauk Gospodov. Doživeli ste fiasko, a takih boste še več, če boste skušali speljavati delavce na svoj mlin.

**Naročajte
in širite „UNIJO“!**

Naši zapiski.

+ **Samoobsodba komunistov.** Bivši komunistični poslanec Života Milojković piše o krizi delavskega pokreta in pravi: «Po mojem globokem prepričanju tiči vzrok današnje slabosti našega pokreta in komunistične stranke v tem, ker je celokupna naša politika, ki smo jo vodili v teku zadnjih dveh let, temeljila na pogrešni in nereelni bazi. Politika komunistične stranke ni vodila računa o treh osnovnih elementih, ki tvorijo podlago vsake zdrave proletarske politike: namreč o realnem odnošaju moči proletarijata in buržoazije v danem trenutku, o ekonomskem in političnem položaju proletarijata ter o psihološkem stanju mas vobče. Krivda zadene v prvi vrsti nas same. Mi nismo bili sposobni, da izboljšamo današnji ekonomski in politični položaj delavstva, mi nismo bili dovolj taktični, da bi se pečali z onimi vprašanji, ki izhajajo z njihovega težkega življenja.» Komunisti torej sami uvidevajo, da so delavstvo globoko prevarali in pustili povsem na cedilu.

+ **Klerikalci bi šli radi v vlado.** Iz Beograda prihajajo poročila, da se med radikalci in klerikalci vrše pogajanja za vstop klerikalcev v vlado. Ta pogajanja so sicer neoficijelna, vendar pa zopet jasen dokaz, da se skušajo klerikalci na vse mogoče načine prilagoditi do ministrskih stolčkov. Oni so pač že siti neprestane opozicije in zato žele priti do večje moči, da bi lahko neusmiljeno tolkli po vseh, ki ne pihajo v njihov rog. Klerikalci bi pa na drugi strani tudi radikalcem bili v pomoč. Radikalci so danes skoraj povsem osamljeni in koncesije, ki jih dajejo Turkom in Nemcem, da jih podpirajo, postajajo vedno večje. V slučaju sporazuma pa bodo tudi klerikalci zahtevali od radikalcev mastne denarce.

Velike poplave v Jugoslaviji.

Sredi meseca novembra smo dobili v Sloveniji debel sneg, ki se je radi južnega vremena pričel kmalu tajati. Sledilo je tudi močno deževje, kar je imelo za posledico silno naraščanje rek. Velik del Slovenije je tako postal žrtev ogromne poplave, ki je povzročila škodo, ki dosega lepe milijone dinarjev. Strahovita povodenj je zadela zlasti našo

Gorenjsko. Sneg v planinah se je namreč pričel naglo tajati in je v obliki hudournikov pridrl v doline. Mnogo vasi je bilo skoraj pod vodo, večino lesenih mostov je voda odnesla in tudi mnogo živine in poljskih pridelkov so uničili deroči valovi. Tudi železniški promet je vsled poplave silno trpel. Na Gorenjskem je Sava v bližini postaje Podnart—Kropa podrla železniški nasip in promet je bil prekinjen. Sedaj se vrši promet s prestopanjem, a obnovitvena dela so v polnem teku, ker je tu zaposlenih nad 200 delavcev. Vendar pa bo solidna izgradnja nasipa zahtevala več časa trajajoče delo. Uprava železnice ima ogromno škodo. Povodenj je močno poškodovala tudi druge kraje Slovenije, zlasti ljubljansko okolico, številne kraje ob južni železnici, zlasti Celje, Krško in vso Savinjsko dolino.

Katastrofalne povodnji pa niso nastopile le v Sloveniji, ampak tudi v drugih pokrajinah naše države. Ob naših obmorskih krajih je poškodovanih več luk in tudi ladje je zadelo katastrofa.

Tudi na Hrvaškem je Sava silno narastla in povzročila zlasti v okolici Zagreba mnogo škode. Več krajev je bilo popolnoma pod vodo.

O veliki katastrofi, ki je zadela Slovenijo in Hrvatsko, je bila takoj obveščena tudi vlada v Beogradu in je bil izvoljen poseben odbor za sestavo zakona o odškodnini za škodo vsled poplave. V Zagreb in Ljubljano odpotujeta tudi dva ministra, da pregledata škodo, ki jo je napravila povodenj. Vlada namerava ponesrečencem nakazati podporo v znesku 1.500.000 Din. Tudi med privatniki se nabirajo prostovoljni darovi za številne žrtve katastrofe.

Doma in po svetu.

* **Odhod kralja Aleksandra v Pariz.** Naš kralj Aleksander je v ponedeljek nenadoma odpotoval v Pariz. Na potovanju ga je spremljal naš pariški poslanik g. Spalajković. Vzrok kraljevega potovanja ni popolnoma znan. Nekateri so mnenja, da je odpotoval k zdravniku specialistu radi lečenja, parlamentarni krogi pa domnevajo, da gre za važna zunanjepolitična vprašanja. Kralj potuje incognito in se vrne okoli 10. decembra v Beograd.

več zadovoljni z njim. Zapretili so mu celo, da ga ob prvi priliki pošljejo k četam na fronto, ako se ne poboljša. To je sicer pomagalo, vendar pa je bilo njegovo življenje še vedno takšno, kot da ga preganja duh nesrečne Anice in njene matere, ki ne bo miroval, dokler ga ne požene v popolno propast...

Mali Katici, ki je postala lepa deklica, se je zahotelo po svetu. Pustila je mamico in staro mater in vstopila v vojaško službo. Tako se je pričelo tudi zanjo življenje... Začele so se ji odpirati oči, začela je spoznavati svet in njegove lepote in prevare... Začela je živeti — pa tudi že trpeti.

Katinka je ostala torej sama s svojo dobro, staro materjo. Bolelo jo je srce, ko je videla, da se nahaja njena mlada in neizkušena hčerka sredi življenjskega vrtinca sama, brez opore, brez zaščite, brez skrbnega varstva očetovega in materinega in da ji ne more priskočiti na pomoč; dvakrat pa jo je bolelo, ko je spoznala, da se ji odtuje njen mož, da jo zanemarja in da začenja iskati zabave in razvedrila drugod.

* **Stanica za zaščito mladoletnih delavcev.** Delavska zbornica v Zagrebu izvršuje s podporo sindikalnih organizacij predpriprave za ustanovitev stanice za zaščito mladoletnih delavcev v obrtu in tvorniških podjetjih.

* **Opozorilo trafikantom.** Uprava državnih monopolov je izdala naredbo, da morajo vsi prodajalci tobaka do 31. decembra prodati ali prijaviti vse vžigalice tujega izvora. Kdor se tej naredbi ne bo pokoril, mu bo odvzeta pravica prodajanja tobaka in bo kaznovan.

* **Otroško okrevališče v Topolšnici.** V Topolšnici pri Šoštanju urejujejo za revne jetične otroke lopo z 20 posteljami, ki bo odprta celo leto. Pet mest bo brezplačnih, pet pa po znižani cenji 10 dinarjev na dan. Otroke bo izbiral ambulatorij protituberkulozne lige v Mariboru.

* **Akcija cestnih železničarjev v Ljubljani.** Pretekli ponedeljek so imeli uslužbenci ljubljanske cestne železnice sestanek, na katerem so sklenili naprositi občinski svet, da stori potrebne korake, da jim bo družba izplačala povišek in rodbinske doklade. Zahtevajo tudi takojšnjo ureditev penzijskega vprašanja. Ako družba ne bi hotela ugoditi upravičenim zahtevam uslužbencev, so ti pripravljene stopiti v stavko.

* **Favoriziranje inozemskih delavcev.** V zadnjem času se je dogodilo mnogo slučajev, da se v Jugoslaviji povsem neupravičeno zaposlujejo inozemski delavci. Poedine firme se obračajo na ministrstvo za socialno politiko s prošnjo, da se jim dovoli zaposlevati inozemske delavce. Ako ti delavci ne delajo pod onimi pogoji, kot jim jih podjetje diktira, tedaj se jih navadno kot neposlušne iztira iz države. Od vseh krajev prihajajo dnevno pritožbe od strani delavskih organizacij proti poedinim domačim tvornicam, ki protežirajo tuje in odpuščajo domače delavce. Skrajni čas bi že bil, da bi tudi naša podjetja izpolnjevala svoje državljanske dolžnosti in opustila kruto igro z domačim delavstvom, ko vendar vidijo, da postaja nezaposlenost dan na dan večja.

* **Nezaposlenost stavbnih delavcev.** Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo dne 30. julija t. l. načrt, s katerim se uvaja za stavbne delavce 10urni delavnik. Ta svoj sklep je ministrstvo utemeljilo s tem, da so stavbni delavci sezonski delavci in da se na ta način nudi delavstvu možnost večjega za-

R. S.:

Kazen.

XIX.

Katinka je bila srečna. Tako so mislili ljudje, tako je mislila tudi sama. Toda njena sreča ni trajala dolgo.

Prišla je vojna, dolga, strašna vojna, ki je povzročila toliko gorja, ki je uničila toliko življenj in ki je zrušila tudi toliko zakonskih sreč!

Mirko je moral oditi. Z njim pa je odšla tudi sreča iz Katinkine hiše. Bil je prestavljen in sedaj so ga porinili sem, sedaj zopet tja, vedno pa tako, da je bil daleč od doma in da ni mogel niti za kratek čas k svojim.

V svetu se je izpremenil, kakor se jih je izpremenilo toliko. Zahajal je v veselo družbo in je polagoma začel pozabljati na dom. Vdal se je igri in pijači in zapravljal vedno vse, kar je imel. Po navadi mu je morala pošiljati še žena od svojih prihrankov, on pa je potem vse to pogнал v družbi razuzdanih, lahkoživih žensk... Še službo je začel zanemarjati in njegovi predstojniki niso bili nič

Kako radi in s kolikim zadovoljstvom so ji pripovedovali škodoželjni ljudje, kar so «slučajno» zvedeli o njenem možu, in gotovo so vse še za bogve koliko povečali. Dobro jim je delo, ako so videli, da ji je hudo, da trpi, da plaka. Čudni ljudje! Pa oh! Ljudje so že taki! Kako lepo bi bilo na svetu, ki je tako lep, ako bi bili ljudje malo drugačni, recimo: malo boljši! O Bog, ki si uredil vesoljstvo s toliko spretnostjo, zakaj nisi vsadil v človeška srca malo več resnične ljubezni in usmiljenja?

Katinka je trpela in z njo je trpela njena mati, med tem ko sta se mož in hčerka veselila po svetu! Da bi vsaj malo pozabila svojo bol, je posvetila vse svoje moči trgovini. Delala je noč in dan. Blago je rastlo, denar se je kupičil — a pri vseh milijonih ni mogla biti srečna! Začela je premišljevat in ko je sedela včasih sama v svoji tihi sobici, se ji je hotelo vsiljevati vprašanje: Ali nisi morda sama kriva? Toda skušala je zopet pregnati neprijetno misel. Pogledala je skozi okno tja proti cerkvi in njene ustnice so se premaknile v pobožni molitvi: Ljubi sv. Jožef, pomagaj mi in reši me trpljenja!

služka. Ta sklep in utemeljitev pa kažeta, da ministrstvu za socialno politiko ni bilo znano stanje stavbnih delavcev. Lansko leto je bilo samo v Beogradu zaposlenih 36.000 stavbnih delavcev, letos pa samo 8000. Tak položaj pa vlada skoro v vsej državi. V Zagrebu je delalo lansko leto 8000, a letos samo 3000 delavcev. V Jugoslaviji imamo danes okoli 60 tisoč stavbnih delavcev brez družin, kar znači, da je bilo sredi delovne sezone nezaposlenih 30 do 40 tisoč delavcev. Te številke pričajo, da je ministrstvo za socialno politiko vodilo slabo socialno skrb za stavbne delavce, ko je uvedlo 10urno dnevno delo. Nezaposlenost stavbnih delavcev raste v Zagrebu zaradi zime in denarne krize dan na dan, tako da je danes v Zagrebu samo nezaposlenih zidarjev okoli 200, a pomožnih delavcev okoli 3000.

* **Izseljevanje iz naše države.** V mesecu oktobru t. l. se je izselilo iz naše države 1652 oseb, in sicer 1039 moških in 613 žensk. Po profesiji je bilo 177 kvalificiranih, 494 nekvalificiranih, 662 poljedelcev, 105 otrok in 204 svobodne profesije. Odpotovalo jih je v Zedinjene države Amerike 974, v Kanado 190, v Argentinijo 295, v Chile 7, v Brazilijo 168, v ostale države Amerike 6, v Avstralijo 11 in v južno Afriko 1. Od 1. januarja do konca oktobra t. l. se je izselilo iz Jugoslavije 5663 naših državljanov in 1736 tujih podanikov. Kvota za leto 1923. je že izčrpana in se prošnje za selitev v Zedinjene države ne sprejemajo več.

* **Statistika analfabetov.** Prosvetno ministrstvo v Beogradu namerava izvršiti statistiko analfabetov v vseh pokrajinah naše države. O številu analfabetov se bo izdelala geografsko-statistična tabela. Največjo pozornost bo prosvetno ministrstvo posvečalo južnim krajem, kjer se je tekom zadnjih desetih let število analfabetov precej zmanjšalo.

* **Šesta mednarodna konferenca dela** se bo vršila meseca junija 1924. v Ženevi s sledečim dnevnim redom: Zakonodajno izenačenje postopanja z inozemskimi delavci pri poslovnih nezgodah, 24urni nedeljski počitek v tvornicah stekla, zabrana nočnega dela v pekarski obrti in uporaba prostega časa delavstva. V svrhu pribave potrebnega gradiva je mednarodni urad dela poslal na vse države članice, poslodajalska in delavska združenja potrebna navodila.

* **Lep advokat.** Beograjska policija je te dni aretirala beograjskega odvetnika dr. Panića. Ministrstvo za notranje zadeve je nedavno ugotovilo, da je odpotovalo v Ameriko več oseb s ponarejenimi potnimi listi. Kmalu pa se je izkazalo, da je advokat Panić prekrboval Amerikancem, po večini ljudem iz Dubrovnika, Splita in drugih dalmatinskih mest, potne liste. Odvetnik je prav spretno ponarejal podpise in štampilje ter dobil za svoje nepošteno delo okoli 30.000 dinarjev nagrade.

* **Za reševanje rudarjev.** V rudnikih Mehike je bila nedavno uvedena zanimiva novost za zaščito rudarjev. Rudarji, ki odhajajo v rudnike, dobijo mali, na poseben način izdelani radioaparati, ki jim omogoča, da stopijo v slučaju katastrofe s pomočjo brezžičnega brzojava v zvezo z zunanjim svetom in označijo mesto, na katerem so zasuti. Na ta način je znatno olajšano reševalno delo. Poskusi s tem novim aparatom so se sijajno obnesli.

Razne zanimivosti.

× **Zlate sanje.** Še vedno se nahaja na svetu mnogo ljudi, ki pripisujejo sanjam mistični značaj in ki absolutno verujejo, da sanje nekaj pomenijo. Neki ameriški list prinaša poročilo svojega ameriškega dopisnika, ki bo gotovo ljudi silno razveselilo. V mestu Salisburg so se na čuden način uresničile sanje neke stare ženice. Ta ženica je imela pred kakimi šestimi tedni čudne sanje. Sanjala je, da se je izprehajala v gozdu. Naenkrat opazi, da je izgubila svoj poročni prstan. Iskala ga je dolgo časa in ga končno vendar našla pod nekim starim deblom. Ko je hotela dvigniti prstan, se je razdvojila zemlja pod njenimi nogami in v razpoki je opazila kepo zlata. — Stara ženica je naslednjega dne pripovedovala svoje sanje možu, toda ta ji je svetoval, da si izbije praznoverje iz glave. Toda čudne sanje ženici niso dale miru in ona se je obrnila na nekega svojega rojaka, ki je pred leti bil zaposlen v nekem kalifornijskem zlatem rudniku in ga prosila, da ji pojasni pomen sanj. Rojak ni prav nič pomišljal, vzel je tri delavce in odšel v gozd in pričel na označenem mestu kopati zemljo. Njih trud je bil kronan z izrednim in nepričakovanim uspehom. Po večurnem kohanju so zadelj na bogato zlato jamo. Obvestili so o tem tudi mo-

ža ženice, ki je kar obstrmel od začudenja. Po preteku nekaj dni je bilo zlato polje prodano nekemu delniškemu društvu za 50.000 funtov. Gotovo je malo ljudi, ki imajo tako srečne in nenavadne sanje.

× **Skrivnosten zločin v Newyorku.** Navadno, kadar se govori o umorih ali drugih zločinih velemest, se reče, da so to dogodki iz dna ali pa iz temnih četrti mesta. Toda baš najstrašnejše žaloigre se odigravajo čisto v višjih slojih, v katerih se gibljejo tako zvani boljši ljudje. Tam pogostokrat frak in beli naprsnik pokrivata najcnejšo dušo. Kadar je škandal že neizbegljiv, mnogokrat policija sama uporabi vse sile, da potlači take afe, v katere so zapleteni «boljši» ljudje. Nedavno se je nekaj podobnega pripetilo v Newyorku. Ob mostu, ki spaja Long Island z Newyorkom, se je našla obleka nekega moškega. Policija je zastoj iskala truplo. V žepih obleke se ni našel nikak dokument, ki bi pričal o lastniku obleke. Končno se je javila soproga upravitelja enega najuglednejših klubov ter izpovedala, da je njen mož izginil. Ugotovilo se je, da je najdena obleka od njegovega moža. Po dolgotrajni preiskavi je šele žena priznala, da sumi nekega zelo uglednega klubovega člana, ki je njenemu možu že opetovano grozil, da je mogoče v to skrivnostno afero zapleten. Ta možak je namreč prečital v klubu neka skrivna pisma neke dame, potem pa jih je raztrgal in vrigel v koš za papir. Pozneje je ta obdolžil upravitelja, da je strgane koščke zbral in zlepil, da bi ta pisma, ki niso bila častna ne za gospoda ne za dotično damo, zlorabljal za izsiljevanja. Policija je osumljenca aretirala, toda ga je zopet izpustila ter potlačila celo afero, dasi se po Newyorku občno govori, da je kompromitirani gospod iz bojazni pred posledicami omenjenih pisem umoril upravitelja.

× **Zlato v vodi.** Kakor v zasmeh in preziranje človeštva je narava ravno ono kovino, po kateri najbolj hrepeni človeštvo, potisnila v globočino zemlje. Je ta kovina zlato, ki je uničilo že mnogo držav, razdejalo nebroj mest, spravilo mnogo ljudi ob življenje in prizadejalo mnogo solz in gorja. Vlada nazaranje, da se je zlato radi svoje velike teže pogreznilo v globočine takrat, ko je bila zemeljska skorja še tekoča. Človeštvo bi pač nikoli več ne zazrlo blesteče kovine, ako bi zla-

Prihajali so častniki, tuji in domači, mladi in lepi možje, in se klanjali še vedno lepi Katinki. Za ljubezen jim ni bilo, šlo jim je za življenje! Danes so tu, sredi tihega, lepega in mirnega mesta, sredi ljubečega ženskega sveta, ki se mu tudi hoče ljubezni, in jutri bodo morda umirali na krvavih poljanah! Kdo bi jim zameril, ako hočejo zadnje trenutke še živeti?

Katinka bi se bila lahko maščevala nad svojim možem; lahko bi mu bila vrnila milo za drago, kakor je to delalo na stotine drugih, pa ni hotela. Ona, ki nekdanj ljubezenskih zadev ni jemala tako natančno, je sedaj tudi v tem oziru hotela ostaniti neomadeževana. Žena mora biti in ostaniti čista kakor steklo, četudi bi se ji mož tu pa tam malo pregrešil!

Ves čas, kar je trajala vojna, je bil Mirko samo enkrat ali dvakrat doma, pa še takrat samo nekaj dni. Izgovarjal se je, da je v službi neobhodno potreben, in se navidezno jezil, da mu nečejo dovoliti zaslužnega dopusta. V resnici pa je bila stvar taka, da ga ni nič kaj mikalo hoditi domov.

Ko je bil doma, mu je Katinka postregla na vso moč. Nikdar mu ni ničesar očitala, da mu ne bi zagrenila vsaj tistih uric, ki jih je hotel preživeti ob njeni strani.

Ko se je nehala vojna in ko sta se vrnila hčerka in mož, je Katinka mislila, da se bo zopet vrnila sreča v njeno hišo. In nekaj časa je kazalo, da bodo imeli sedaj res lepo in mirno življenje. Toda tudi to je trajalo prav kratko dobo in imelo je priti še hujshe.

Mirko je bil prestavljen na Hrvatsko. Med tistimi slovenskimj uradniki, ki so bili določeni, da prevzamejo službo na hrvatskih progah, je bil tudi Katinkin mož.

Katinki je bilo hudo pri srcu, ko je odhajal, kot bi slutila nesrečo. Najprej je mislila, da bo šla za njim; ker pa ni mogel dobiti stanovanja, kakor je trdil, je slednjič opustila to misel. In to je bilo zanjo usodno.

Na svojem novem službenem mestu je Mirko spoznal mlado gospo, ki ji je mož padel v vojni. Bila je lepa, bogata in brez otrok. K njej je zahajal vsak dan in nazadnje se je kar preselil v njeno stanovanje. Seveda mu je bilo sedaj ljubše, da njegova žena ni hotela priti za njim.

Veseli Hrvatici je bilo znano, da je Mirko oženjen, pa to je ni motilo; saj je vedela, da je popolnoma v njenih mrežah, iz katerih se ne bo mogel nikoli več izmotati. In Mirko je res kmalu čisto pozabil na dom in na Katinko in je živel, kot da je neoženjen in prost.

Vse to ni moglo ostaniti prikrito ubogi Katinki. Črv ljubosumnosti jo je začel glodati in namesto ljubezni se je pričelo porajati besno sovraštvo v njenih prsah. Kolikrat jo je našla mati plakajočo v njeni sobici! Skušala jo je tolažiti, pa ni šlo...

«Pusti me samo, prosim te!» Z boleštvom v srcu je starka zopet odšla. Katinka je zaprla vrata za njo in jih zaklenila, da je ne bi nihče videl, da je ne bi nihče motil in da ne bi nihče videl njenega gorja. Nato se je vrgla na divan in zdihovala: «Spoznavam in vem, da sem vse zakrivila sama! Sama, sama! Kolikim je krvavelo srce radi mene — in meni se ni smilil niti eden! S kolikimi sem se igračkala — in sedaj delajo isto drugi z menoj! Sedaj se mi vrača! To je kazni, kazni, ki pa sem jo zaslužila...»

Naši zapiski.

+ **Samoobsodba komunistov.** Bivši komunistični poslanec Života Milojković piše o krizi delavskega pokreta in pravi: «Po mojem globokem prepričanju tiči vzrok današnje slabosti našega pokreta in komunistične stranke v tem, ker je celokupna naša politika, ki smo jo vodili v teku zadnjih dveh let, temeljila na pogrešni in nereelni bazi. Politika komunistične stranke ni vodila računa o treh osnovnih elementih, ki tvorijo podlago vsake zdrave proletarske politike: namreč o realnem odnošaju moči proletarijata in buržoazije v danem trenutku, o ekonomskem in političnem položaju proletarijata ter o psihološkem stanju mas vobče. Krivda zadene v prvi vrsti nas same. Mi nismo bili sposobni, da izboljšamo današnji ekonomski in politični položaj delavstva, mi nismo bili dovolj taktični, da bi se pečali z onimi vprašanji, ki izhajajo z njihovega težkega življenja.» Komunisti torej sami uvidevajo, da so delavstvo globoko prevarali in pustili povsem na cedilu.

+ **Klerikalci bi šli radi v vlado.** Iz Beograda prihajajo poročila, da se med radikalci in klerikalci vrše pogajanja za vstop klerikalcev v vlado. Ta pogajanja so sicer neoficijelna, vendar pa zopet jasen dokaz, da se skušajo klerikalci na vse mogoče načine priljubiti do ministrskih stolčkov. Oni so pač že siti neprestane opozicije in zato žele priti do večje moči, da bi lahko neusmiljeno tolkli po vseh, ki ne pihajo v njihov rog. Klerikalci bi pa na drugi strani tudi radikalcem bili v pomoč. Radikalci so danes skoraj povsem osamljeni in koncesije, ki jih dajejo Turkom in Nemcem, da jih podpirajo, postajajo vedno večje. V slučaju sporazuma pa bodo tudi klerikalci zahtevali od radikalcev mastne denarce.

Velike poplave v Jugoslaviji.

Sredi meseca novembra smo dobili v Sloveniji debel sneg, ki se je radi južnega vremena pričel kmalu tajati. Sledilo je tudi močno deževje, kar je imelo za posledico silno naraščanje rek. Velik del Slovenije je tako postal žrtev ogromne poplave, ki je povzročila škodo, ki dosega lepe milijone dinarjev. Strahovita povodenj je zadela zlasti našo

Gorenjsko. Sneg v planinah se je namreč pričel naglo tajati in je v obliki hudournikov pridrl v doline. Mnogo vasi je bilo skoraj pod vodo, večino lesenih mostov je voda odnesla in tudi mnogo živine in poljskih pridelkov so uničili deroči valovi. Tudi železniški promet je vsled poplave silno trpel. Na Gorenjskem je Sava v bližini postaje Podnart—Kropa podrla železniški nasip in promet je bil prekinjen. Sedaj se vrši promet s prestopanjem, a obnovitvena dela so v polnem teku, ker je tu zaposlenih nad 200 delavcev. Vendar pa bo solidna izgradnja nasipa zahtevala več časa trajajoče delo. Uprava železnice ima ogromno škodo. Povodenj je močno poškodovala tudi druge kraje Slovenije, zlasti ljubljansko okolico, številne kraje ob južni železnici, zlasti Celje, Krško in vso Savinjsko dolino.

Katastrofalne povodnji pa niso nastopile le v Sloveniji, ampak tudi v drugih pokrajinah naše države. Ob naših obmorskih krajih je poškodovanih več luk in tudi ladje je zadelo katastrofa.

Tudi na Hrvaškem je Sava silno narastla in povzročila zlasti v okolici Zagreba mnogo škode. Več krajev je bilo popolnoma pod vodo.

O veliki katastrofi, ki je zadela Slovenijo in Hrvaško, je bila takoj obveščena tudi vlada v Beogradu in je bil izvoljen poseben odbor za sestavo zakona o odškodnini za škodo vsled poplave. V Zagreb in Ljubljano odpotujeta tudi dva ministra, da pregledata škodo, ki jo je napravila povodenj. Vlada namerava ponesrečencem nakazati podporo v znesku 1,500.000 Din. Tudi med privatniki se nabirajo prostovoljni darovi za številne žrtve katastrofe.

Doma in po svetu.

* **Odhod kralja Aleksandra v Pariz.** Naš kralj Aleksander je v ponedeljek nenadoma odpotoval v Pariz. Na potovanju ga je spremljal naš pariški poslanik g. Spalajković. Vzrok kraljevega potovanja ni popolnoma znan. Nekateri so mnenja, da je odpotoval k zdravniku specialistu radi lečenja, parlamentarni krogi pa domnevajo, da gre za važna zunanjepolitična vprašanja. Kralj potuje incognito in se vrne okoli 10. decembra v Beograd.

* **Stanica za zaščito mladoletnih delavcev.** Delavska zbornica v Zagrebu izvršuje s podporo sindikalnih organizacij predpriprave za ustanovitev stanice za zaščito mladoletnih delavcev v obrtu in tvorniških podjetjih.

* **Opozorilo trafikantom.** Uprava državnih monopolov je izdala naredbo, da morajo vsi prodajalci tobaka do 31. decembra prodati ali prijaviti vse vžigalice tujega izvora. Kdor se tej naredbi ne bo pokoril, mu bo odvzeta pravica prodajanja tobaka in bo kaznovan.

* **Otroško okrevališče v Topolšćici.** V Topolšćici pri Šoštanju urejujejo za revne jetične otroke lopo z 20 posteljami, ki bo odprta celo leto. Pet mest bo brezplačnih, pet pa po znižani ceni 10 dinarjev na dan. Otroke bo izbiral ambulatorij protituberkulozne lige v Mariboru.

* **Akcija cestnih železničarjev v Ljubljani.** Pretekli ponedeljek so imeli uslužbenci ljubljanske cestne železnice sestanek, na katerem so sklenili naprositi občinski svet, da stori potrebne korake, da jim bo družba izplačala povišek in rodbinske doklade. Zahtevajo tudi takojšnjo ureditev penzijskega vprašanja. Ako družba ne bi hotela ugoditi upravičenim zahtevam uslužbencev, so ti pripravljene stopiti v stavko.

* **Favoriziranje inozemskih delavcev.** V zadnjem času se je dogodilo mnogo slučajev, da se v Jugoslaviji povsem neupravičeno zaposlujejo inozemski delavci. Poedine firme se obračajo na ministrstvo za socialno politiko s prošnjo, da se jim dovoli zaposlevati inozemske delavce. Ako ti delavci ne delajo pod onimi pogoji, kot jim jih podjetje diktira, tedaj se jih navadno kot neposlušne iztira iz države. Od vseh krajev prihajajo dnevno pritožbe od strani delavskih organizacij proti poedinim domačim tvornicam, ki protežirajo tuje in odpuščajo domače delavce. Skrajni čas bi že bil, da bi tudi naša podjetja izpolnjevala svoje državljanske dolžnosti in opustila kruto igro z domačim delavstvom, ko vendar vidijo, da postaja nezaposlenost dan na dan večja.

* **Nezaposlenost stavbnih delavcev.** Ministrstvo za socialno politiko je izdelalo dne 30. julija t. l. načrt, s katerim se uvaja za stavbne delavce 10urni delavnik. Ta svoj sklep je ministrstvo utemeljilo s tem, da so stavbni delavci sezonski delavci in da se na ta način nudi delavstvu možnost večjega za-

R. S.:

Kazen.

XIX.

Katinka je bila srečna. Tako so mislili ljudje, tako je mislila tudi sama. Toda njena sreča ni trajala dolgo.

Prišla je vojna, dolga, strašna vojna, ki je povzročila toliko gorja, ki je uničila toliko življenj in ki je zrušila tudi toliko zakonskih sreč!

Mirko je moral oditi. Z njim pa je odšla tudi sreča iz Katinkine hiše. Bil je prestavljen in sedaj so ga porinili sem, sedaj zopet tja, vedno pa tako, da je bil daleč od doma in da ni mogel niti za kratek čas k svojim.

V svetu se je izpremenil, kakor se jih je izpremenilo toliko. Zahajal je v veselo družbo in je polagoma začel pozabljati na dom. Vdal se je igri in pijači in zapravil vedno vse, kar je imel. Po navadi mu je morala pošiljati še žena od svojih prihrankov, on pa je potem vse to pogнал v družbi razuzdanih, lahkoživih žensk... Še službo je začel zanemarjati in njegovi predstojniki niso bili nič

več zadovoljni z njim. Zapretili so mu celo, da ga ob prvi priliki pošljejo k četam na fronto, ako se ne poboljša. To je sicer pomagalo, vendar pa je bilo njegovo življenje še vedno takšno, kot da ga preganja duh nesrečne Anice in njene matere, ki ne bo miroval, dokler ga ne požene v popolno propast...

Mali Katici, ki je postala lepa deklica, se je zahotelo po svetu. Pustila je mamico in staro mater in vstopila v vojaško službo. Tako se je pričelo tudi zanjo življenje... Začele so se ji odpirati oči, začela je spoznavati svet in njegove lepote in prevare... Začela je živeti — pa tudi že trpeti.

Katinka je ostala torej sama s svojo dobro, staro materjo. Bolelo jo je srce, ko je videla, da se nahaja njena mlada in neizkušena hčerka sredi življenskega vrtinca sama, brez opore, brez zaščite, brez skrbnega varstva očetovega in materinega in da ji ne more priskočiti na pomoč; dvakrat pa jo je bolelo, ko je spoznala, da se ji odtujače njen mož, da jo zanemarja in da začenja iskati zabave in razvedrila drugod.

Kako radi in s kolikim zadovoljstvom so ji pripovedovali škodoželjni ljudje, kar so «slučajno» zvedeli o njenem možu, in gotovo so vse še za bogve koliko povečali. Dobro jim je delo, ako so videli, da ji je hudo, da trpi, da plaka. Čudni ljudje! Pa oh! Ljudje so že taki! Kako lepo bi bilo na svetu, ki je tako lep, ako bi bili ljudje malo drugačni, recimo: malo boljši! O Bog, ki si uredil veselje s toliko spretnostjo, zakaj nisi vsadil v človeška srca malo več resnične ljubezni in usmiljenja?

Katinka je trpela in z njo je trpela njena mati, med tem ko sta se mož in hčerka veselila po svetu! Da bi vsaj malo pozabila svojo bol, je posvetila vse svoje moči trgovini. Delala je noč in dan. Blago je rastlo, denar se je kupičil — a pri vseh milijonih ni mogla biti srečna! Začela je premišljevat in ko je sedela včasih sama v svoji tih sobici, se ji je hotelo vsiljevati vprašanje: Ali nisi morda sama kriva? Toda skušala je zopet pregnati neprijetno misel. Pogledala je skozi okno tja proti cerkvi in njene ustnice so se premaknile v pobožni molitvi: Ljubi sv. Jožef, pomagaj mi in reši me trpljenja!

služka. Ta sklep in utemeljitev pa kažeta, da ministrstvu za socialno politiko ni bilo znano stanje stavbnih delavcev. Lansko leto je bilo samo v Beogradu zaposlenih 36.000 stavbnih delavcev, letos pa samo 8000. Tak položaj pa vlada skoro v vsej državi. V Zagrebu je delalo lansko leto 8000, a letos samo 3000 delavcev. V Jugoslaviji imamo danes okoli 60 tisoč stavbnih delavcev brez družin, kar znači, da je bilo sredi delovne sezone nezaposlenih 30 do 40 tisoč delavcev. Te številke pričajo, da je ministrstvo za socialno politiko vodilo slabo socialno skrb za stavbne delavce, ko je uvedlo 10urno dnevno delo. Nezaposlenost stavbnih delavcev raste v Zagrebu zaradi zime in denarne krize dan na dan, tako da je danes v Zagrebu samo nezaposlenih zidarjev okoli 200, a pomožnih delavcev okoli 3000.

* **Izseljevanje iz naše države.** V mesecu oktobru t. l. se je izselilo iz naše države 1652 oseb, in sicer 1039 moških in 613 ženskih. Po profesiji je bilo 177 kvalificiranih, 494 nekvalificiranih, 662 poljedelcev, 105 otrok in 204 svobodne profesije. Odpotovalo jih je v Zedinjene države Amerike 974, v Kanado 190, v Argentinijo 295, v Chile 7, v Brazilijo 168, v ostale države Amerike 6, v Avstralijo 11 in v južno Afriko 1. Od 1. januarja do konca oktobra t. l. se je izselilo iz Jugoslavije 5663 naših državljanov in 1736 tujih podanikov. Kvota za leto 1923. je že izčrpana in se prošnje za selitev v Zedinjene države ne sprejemajo več.

* **Statistika analfabetov.** Prosvetno ministrstvo v Beogradu namerava izvršiti statistiko analfabetov v vseh pokrajinah naše države. O številu analfabetov se bo izdelala geografsko-statistična tabela. Največjo pozornost bo prosvetno ministrstvo posvečalo južnim krajem, kjer se je tekom zadnjih desetih let število analfabetov precej zmanjšalo.

* **Šesta mednarodna konferenca dela** se bo vršila meseca junija 1924. v Ženevi s sledečim dnevnim redom: Zakonodajno izenačenje postopanja z inozemskimi delavci pri poslovnih nezgodah, 24urni nedeljski počitek v tvornicah stekla, zabrana nočnega dela v pekarski obrti in uporaba prostega časa delavstva. V svrhu pribave potrebnega gradiva je mednarodni urad dela poslal na vse države članice, poslodajalska in delavska združenja potrebna navodila.

Prihajali so častniki, tuji in domači, mladi in lepi možje, in se klanjali še vedno lepi Katinki. Za ljubezen jim ni bilo, šlo jim je za življenje! Danes so tu, sredi tihega, lepega in mirnega mesta, sredi ljubečega ženskega sveta, ki se mu tudi hoče ljubezni, in jutri bodo morda umirali na krvavih poljanah! Kdo bi jim zameril, ako hočejo zadnje trenutke še živeti?

Katinka bi se bila lahko maščevala nad svojim možem; lahko bi mu bila vrnila milo za drago, kakor je to delalo na stotine drugih, pa ni hotela. Ona, ki nekaj ljubzenskih zadev ni jemala tako natančno, je sedaj tudi v tem oziru hotela ostati neomadeževana. Žena mora biti in ostati čista kakor steklo, četudi bi se ji mož tu pa tam malo pregrešil!

Ves čas, kar je trajala vojna, je bil Mirko samo enkrat ali dvakrat doma, pa še takrat samo nekaj dni. Izgovarjal se je, da je v službi neobhodno potreben, in se navidezno jezil, da mu nečejo dovoliti zasluženega dopusta. V resnici pa je bila stvar taka, da ga ni nič kaj mikalo hoditi domov.

* **Lep advokat.** Beograjska policija je te dni aretirala beograjskega odvetnika dr. Panića. Ministrstvo za notranje zadeve je nedavno ugotovilo, da je odpotovalo v Ameriko več oseb s ponarejenimi potnimi listi. Kmalu pa se je izkazalo, da je advokat Panić preskrboval Amerikancem, po večini ljudem iz Dubrovnika, Splita in drugih dalmatinskih mest, potne liste. Odvetnik je prav spretno ponarejal podpise in štampilje ter dobil za svoje nepošteno delo okoli 30.000 dinarjev nagrade.

* **Za reševanje rudarjev.** V rudnikih Mehike je bila nedavno uvedena zanimiva novost za zaščito rudarjev. Rudarji, ki odhajajo v rudnike, dobijo mali, na poseben način izdelani radioaparati, ki jim omogoča, da stopijo v slučajno katastrofo s pomočjo brezžičnega brzojava v zvezo z zunanjim svetom in označijo mesto, na katerem so zasuti. Na ta način je znatno olajšano reševalno delo. Poskusi s tem novim aparatom so se sijajno obnesli.

Razne zanimivosti.

× **Zlate sanje.** Še vedno se nahaja na svetu mnogo ljudi, ki pripisujejo sanjam mistični značaj in ki absolutno verujejo, da sanje nekaj pomenijo. Neki ameriški list prinaša poročilo svojega ameriškega dopisnika, ki bo gotovo ljudi silno razveselilo. V mestu Salisburg so se na čuden način uresničile sanje neke stare ženice. Ta ženica je imela pred kakimi šestimi tedni čudne sanje. Sanjala je, da se je izprehajala v gozdu. Naenkrat opazi, da je izgubila svoj poročni prstan. Iskala ga je dolgo časa in ga končno vendar našla pod nekim starim deblom. Ko je hotela dvigniti prstan, se je razdvojila zemlja pod njenimi nogami in v razpoki je opazila kepo zlata. — Stara ženica je naslednjega dne pripovedovala svoje sanje možu, toda ta ji je svetoval, da si izbije praznoverje iz glave. Toda čudne sanje ženici niso dale miru in ona se je obrnila na nekega svojega rojaka, ki je pred leti bil zaposlen v nekem kalifornijskem zlatem rudniku in ga prosila, da ji pojasni pomen sanj. Rojak ni prav nič pomišljal, vzel je tri delavce in odšel v gozd in pričel na označenem mestu kopati zemljo. Njih trud je bil kronan z izrednim in nepričakovanim uspehom. Po večurnem kopanju so zadelj na bogato zlato jamo. Obvestili so o tem tudi mo-

Ko je bil doma, mu je Katinka postregla na vso moč. Nikdar mu ni ničesar očitala, da mu ne bi zagrenila vsaj tistih uric, ki jih je hotel preživeti ob njeni strani.

Ko se je nehala vojna in ko sta se vrnila hčerka in mož, je Katinka mislila, da se bo zopet vrnila sreča v njeno hišo. In nekaj časa je kazalo, da bodo imeli sedaj res lepo in mirno življenje. Toda tudi to je trajalo prav kratko dobo in imelo je priti še hujše.

Mirko je bil prestavljen na Hrvatsko. Med tistimi slovenskimi uradniki, ki so bili določeni, da prevzamejo službo na hrvatskih progah, je bil tudi Katinkin mož.

Katinki je bilo hudo pri srcu, ko je odhajal, kot bi slutila nesrečo. Najprej je mislila, da bo šla za njim; ker pa ni mogel dobiti stanovanja, kakor je trdil, je slednjič opustila to misel. In to je bilo zanjo usodno.

Na svojem novem službenem mestu je Mirko spoznal mlado gospo, ki ji je mož padel v vojni. Bila je lepa, bogata in brez otrok. K njej je zahajal vsak dan in nazadnje se je kar preselil v njeno stanovanje. Seveda mu je bilo sedaj ljubše, da njegova žena ni hotela priti za njim.

za ženice, ki je kar obstrmel od začudenja. Po preteku nekaj dni je bilo zlato polje prodano nekemu delniškemu društvu za 50.000 funtov. Gotovo je malo ljudi, ki imajo tako srečne in nenavadne sanje.

× **Skrivnosten zločin v Newyorku.** Navadno, kadar se govori o umorih ali drugih zločinih velemest, se reče, da so to dogodki iz dna ali pa iz temnih četrti mesta. Toda baš najstrašnejše žaloigre se odigravajo čisto v višjih slojih, v katerih se gibljejo tako zvani boljši ljudje. Tam pogostokrat frak in beli naprsnik pokrivata najčrnejšo dušo. Kadar je škandal že neizbegljiv, mnogokrat policija sama uporabi vse sile, da potlači take afeze, v katere so zapleteni «boljši» ljudje. Nedavno se je nekaj podobnega pripetilo v Newyorku. Ob mostu, ki spaja Long Island z Newyorkom, se je našla obleka nekega moškega. Policija je zastoj iskala truplo. V žepih obleke se ni našel nikak dokument, ki bi pričal o lastniku obleke. Končno se je javila soproga upravitelja enega najuglednejših klubov ter izpovedala, da je njen mož izginil. Ugotovilo se je, da je najdena obleka od njenega moža. Po dolgotrajni preiskavi je šele žena priznala, da sumi nekega zelo uglednega klubovega člana, ki je njenemu možu že opetovano grozil, da je mogoče v to skrivnostno afero zapleten. Ta možak je namreč prečital v klubu neka skrivna pisma neke dame, potem pa jih je raztrgal in vrgel v koš za papir. Pozneje je ta obdolžil upravitelja, da je strgane koščke zbral in zlepil, da bi ta pisma, ki niso bila častna ne za gospoda ne za dotično damo, zlorabljal za izsiljevanja. Policija je osumljenca aretirala, toda ga je zopet izpustila ter potlačila celo afero, dasi se po Newyorku občno govori, da je kompromitirani gospod iz bojazni pred posledicami omenjenih pisem umoril upravitelja.

× **Zlato v vodi.** Kakor v zasmeh in preziranje človeštva je narava ravno ono kovino, po kateri najbolj hrepeni človeštvo, potisnila v globočino zemlje. Je ta kovina zlato, ki je uničilo, že mnogo držav, razdejalo nebroj mest, spravilo mnogo ljudi ob življenje in prizadejalo mnogo solz in gorja. Vlada nazaranje, da se je zlato radi svoje velike teže pogreznilo v globočine takrat, ko je bila zemeljska skorja še tekoča. Človeštvo bi pač nikoli več ne zazrlo blesteče kovine, ako bi zla-

Veseli Hrvatici je bilo znano, da je Mirko oženjen, pa to je ni motilo; saj je vedela, da je popolnoma v njenih mrežah, iz katerih se ne bo mogel nikoli več izmotati. In Mirko je res kmalu čisto pozabil na dom in na Katinko in je živel, kot da je neoženjen in prost.

Vse to ni moglo ostati prikrito ubogi Katinki. Črv ljubosumnosti jo je začel glodati in namesto ljubezni se je pričelo porajati besno sovraštvo v njenih prsah. Kolikrat jo je našla mati plakajočo v njeni sobici! Skušala jo je tolažiti, pa ni šlo...

«Pusti me samo, prosim te!» Z boleštvom v srcu je starka zopet odšla. Katinka je zaprla vrata za njo in jih zaklenila, da je ne bi nihče videl, da je ne bi nihče motil in da ne bi nihče videl njenega gorja. Nato se je vrgla na divan in zdihovala: «Spoznavam in vem, da sem vse zakrivila sama! Sama, sama! Kolikim je krvavelo srce radi mene — in meni se ni smilil niti eden! S kolikimi sem se igračkala — in sedaj delajo isto drugi z menoj! Sedaj se mi vrača! To je kazen, kazen, ki pa sem jo zaslužila...»

to, raztopljeno v vrelih vode, ne pridrlo zopet na površino zemlje. V vročih podzemskih vrelih se namreč nahaja kremenčeva kislina, ki raztaplja zlato. Ti vroči vreli prinašajo zlato zopet na površje zemlje. Morje in reke vsebujejo v svojih globinah večje količine zlata. Posebno mnogo zlata ima reka Ren. Skupna vrednost še danes v Renu ležečega zlata se ceni na 140 milijonov nemških predvojnih mark. Toda tudi druge reke imajo mnogo zlata. Ker pa se vse reke in veletoki zlivajo v morje, se ni čuditi, da se nahajajo največje množine zlata ravno v morju. Znanstveniki so naziranja, da se nahaja v 1000 kg vode 32 do 60 miligramov zlata, v celem morju sveta znaša vrednost zlata okoli 5000 bilijonov mark. V 30 milijonih kg morske vode bi dobili približno 1 kg zlata.

× **Čudesa Grenlandije.** Pretekli mesec se je vrnil s svojega naučnega potovanja po Grenlandiji danski raziskovalec Laure Koch. On je v mineraloškem muzeju v Kopenhagnu razstavil veliko zbirko 4000 okamenelih živali in drugih predhistoričnih predmetov, ki jih je zbral na svojem štiriletnem potovanju. Mnogi eksemplari so edinstveni v geologiji. Vsi ti predmeti so silno stari. V Humboldtovem ledeniku, največjem na vsem svetu, širokem 126 km, so našli ostanke čolna tamošnjih primitivnih prebivalcev ter ornamente iz kitove kosti in nože iz meteorskega kamna. Na severozapadnem delu Grenlandije je našel Koch ostanke, ki pričajo o velikih erupcijah. Na podlagi svojih raziskovanj je Koch prišel do naziranja, da se Grenlandija vsako leto pomakne napram zapadu za približno 11 metrov.

× **Svoboda produkcije alkohola v Rusiji.** Iz Rusije prihajajo vesti, da je sovjetska vlada zopet uvedla popolno svobodo fabrikacije in prodaje alkoholnih pijač v Rusiji. Leta 1914. je car Nikolaj ob mobilizaciji prepovedal vsako točenje alkoholnih pijač in tudi boljševiki te prepovedi do leta 1920. niso preklicali. Polagoma so iz finančnih razlogov dovolili fabrikacijo in prodajo alkoholnih pijač, da bi narod ob pijači pozabil na strašno bedo. Sedaj pa so ukinjene tudi poslednje omejitve glede fabrikacije in prodaje alkoholnih pijač. Edino na žganje je predpisan davek. V Moskvi se nahaja danes ravno toliko gostiln, kot jih je bilo pred svetovno vojno in tudi ostali industrijski centri so že dosegli mirovno število gostiln. Zaradi davka na žganje se je narod privadil na pivo. Namesto priljubljene ruske pijače «vodke» je sedaj v modi pivo, ki je tudi mnogo cenejše in izdatnejše.

× **Ledena doba zemlje** je trajala po sodbi učenjakov okoli milijon let, a samo njeno zadnje razdobje je trajalo okoli 20.000 let. Takrat so neizmerne količine leda pokrivalo vso severno in srednjo Evropo in tudi ostale svetovne dele. Danes imajo samo najvišji alpski vrhovi ledeno odejo. Večni sneg pokriva vrhove v višini nad 2800 in 3000 metrov. V ledeni dobi je bila meja večnega snega pri višini 1400 metrov. Vse alpsko pogorje je bilo samo morje ledu. Velike ledene mase so pokrivalo tudi dolino Save, Drave in Mure. Obe savski dolini sta bili pokriti z ledom prav do Radovljice. Ledenik Soče je segal do Sv. Lucije, ledenik Drave pa do Celovca. Njegova širina je znašala okoli 36 kilometrov. Po ožjih dolinah je bila ledena skorja do 1500 metrov visoka.

× **Raj na zemlji.** Ko so komunisti po svetovni vojni dobili v Rusiji vso oblast v svoje roke, so ruskemu narodu obljubovali že na zemlji pravi raj. Poteklo pa je komaj pet let, odkar imajo komunisti v rokah usodo Rusije,

in danes se že na vseh poljih javnega življenja kažejo pogubonosne posledice njihovega režima. Največje petrograjske ulice ne predstavljajo nič drugega nego tržišče z ženskami. Ženski svet je izgubil vsak čut sramežljivosti, zdravje, lepoto in žensko privlačnost. Po vseh večjih mestih se nahaja vse polno lokalov, v katerih najde svoje zadovoljstvo pokvarjeno ljudstvo. V teh lokalih se zbirajo trgovci, ki trgujejo z ženskami, prodajalci opija, kokaina in drugih strupov. V Rusiji je danes težko najti 18letno deklico, ki bi imela nedolžno preteklost. Vse je zastrupljeno do dna duše. Rusija danes ne pozna več morale. Ljubezen je postala za žene obrt. Ni se torej čuditi, če je vsa deca že ob rojstvu zapisana prerani smrti. V Rusiji umre na leto do dva milijona otrok, kar predstavlja tretjino vseh porodov. Nezdrave otroke smejo roditelji ubijati, ne da bi bili zato kaznovani. To je pač največji atentat na človeško sočutje, ki je mogoč edino v državi, kjer vladajo ljudje, ki so zavrgli vsa moderna načela. Res pravi raj so prinesli boljševiki ruskemu narodu!

× **Oddaljenost zvezd.** Zvezdnato nebo, ki se razprostira med nami, vzbuja vedno občudovanje vsega človeštva. Že sam pogled na nebroj migljajočih se zvezd napravi na človeka najmočnejši vtis. Dasi se nam zdi, da so zvezde nedaleč od nas, je vendar njih oddaljenost od zemlje naravnost nepojmljiva. Luna, ki razsvetljuje zemljo v jasnih nočeh, je od nas oddaljena nič manj nego 384.000 km. Ako bi mogli v brzovlakcu potovati na mesec, bi naše potovanje trajalo celih šest mesecev. Še mnogo dolgotrajnejše pa bi bilo naše potovanje k Veneri. Novorojeni deček, položen v brzovlak, bi prispel kot 52letni mož k svetli večerni zvezdi, kajti ona je 40 milijonov kilometrov oddaljena od naše zemlje. Ako bi na Veneri bil postavljen top in bi pomerili na človeka na zemlji, tedaj bi ta človek še vedno lahko živel poldrugo leto, preden bi ga zadela krogla. Solnce pa je oddaljeno od naše zemlje 150 milijonov kilometrov in bi potovanje do te žareče oble trajalo celih 190 let. Imamo pa še mnogo zvezd, katerih oddaljenost od zemlje je dosti večja nego oddaljenost solca. Tako je n. pr. Jupiter petinpolkrat bolj daleč od zemlje nego solnce, Saturn desetkrat in Uranus celo 2700 milijonov kilometrov, kar znači, da bi potovanje na ta planet trajalo 3500 let. To so za navadne ljudi pač nepojmljive oddaljenosti.

× **Cepljenje proti utrujenosti.** Na nekem zborovanju v Londonu, na katerem so razpravljali učenjaki o utrujenosti in spanju, je izjavil profesor Armstrong, da se vrše pozikusi z neko cepilno tekočino, ki se bo — po njegovem mišljenju — kmalu razširila po vsem svetu. To novo cepivo ima baje lastnost, da potlači v človeku vsako telesno ali duševno utrujenost. Potemtakem bi ljudem ne bilo treba več spati. Ne verjamemo lahko.

Začetki rimske strahovlade.

(Dalje.)

Ta zakon je vzela vsa duhovščina z velikim ogorčenjem na znanje. Milanski nadškof Ambrozij je ironično vzdiknil: «Po najnovjšem zakonu smo izključeni od vseh dediščin, darov in dragocenosti, toda mi se radi tega ne pritožujemo. S tem zakonom izgubimo samo začasno bogastvo, a ta izguba za nas v resnici ni velika. Slugam poganskih hramov in drugim laikom se ne prepoveduje sprejemati daril, edino duhovnikom je odvzeta ta pravica, ki sicer pristojna vsem ljudem. Ako zapusti krščanska vdova vse svoje imetje kakemu poganskemu svečeniku, tedaj ni ugovora proti njenemu sklepu, ako pa se hoče spomniti služabnika živega boga, tedaj je njena volja brez vsake vrednosti.» S temi besedami je Ambrozij pač v polnem obsegu pokazal svojo «nesebičnost».

Preselitev cesarjev iz Rima v Carigrad je povečala ugled rimskih papežev. Rimski papeži so postali neodvisni, ker jim ni nasprovala množica cesarskih dvorjanov in uglednikov. Toda tudi politični vpliv papežev je pričel naraščati, ker jim je bilo poverjeno skrbstvo nad vsemi sirotami, vdovami, mladoletniki in slaboumnimi ljudmi.

Končno jim je pripadla tudi pravica zagovora pred carjem, a v dobi cesarja Konstantina so smeli osvoboditi tudi sužnje. Razen tega so bili rimski papeži tudi vrhovni nadzorniki morale in imeli tudi na pravosodstvo znaten vpliv. Nadzirali so upravo javnih zavodov, izdajali zakone proti krivovercem in celo javni uradniki so jim morali biti pokorni slugi. Na ta način je rasel ne samo ugled, temveč tudi moč papeštva. Ko pa se je nekaterim papežem posrečilo rešiti Rim raznih nevarnosti, kot n. pr. Atila, Alarika in Longobardov, tedaj niso našli nobene zapreke, katere ne bi mogli prekoračiti.

Razpad zapadne rimske države za Otokarja je ugled Rima še bolj povzdignil, ker je takrat sovraštvo proti tujcem sila naraslo, a kmalu tudi napram cesarju v Carigradu. A tudi vzhodno rimsko cesarstvo se je bližalo polagoma svojemu propadu, ki ga je povzročevalo pokvarjeno življenje na dvoru, ker so se dan na dan pojavljala bogoskrunstva, dvorske revolucije in umori. Na dvoru se je nahajalo mnogo uradnikov, ki so skrbeli edino za lastne žepe s tem, da so izmozgavali ljudstvo. Poleg tega gorja je moralo ljudstvo prenašati še grozote vojne s Perzijanci, Avari in mohamedanci. Prvi so osvojili Mezopotanijo, Armenijo, Sirijo in Egipt, drugi so odvedli okoli 800.000 ljudi, žen in otrok v robstvo, a tretji so osvojili Afriko in del Azije.

Moč, katero so si pridobili papeži, so oni tudi na vse mogoče načine izrabljali. Prepripi med Rimom in Carigradom so bili vedno ostrejši, ker so rimski papeži stremeli za tem, da zagospodarijo nad vsemi škofi.

(Dalje prihodnjic.)